

SZAKDOLGOZAT

Horváth Emma Krisztina

2025

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Állattenyésztési Tudományok Intézete
Lótenyésztő, lovassport szervező agrármérnöki
alapképzési szak

Ló és lovassportok története, jelenlegi helyzete

Belső konzulens: Dr. Bartos Ádám Sándor
egyetemi docens

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Élettani és
Takarmányozástani Intézet/
Takarmányozástani és
Takarmányozás -élettani
Tanszék

Készítette: Horváth Emma Krisztina

Kaposvár

2025

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
2. Szakirodalmi áttekintés.....	3
2.1 Lovaglás története	3
2.1.1 A lovas játékok	6
2.2 Ló és lovassportok meghatározása	7
2.2.1 Lósportok.....	7
2.2.2 Galopp	7
2.2.3 Ügető	8
2.2.4 Lovassportok	9
2.3 Díjugratás	12
2.3.1 Szakág története, fejlődése	12
2.3.2 A lovasversenyek típusai	15
2.3.3 Főbb szabályok.....	15
2.3.4 Versenypályák fejlődése	17
2.3.5 Akadályok	18
2.3.6 Magyarország meghatározó alakjai a lovassportokban.....	20
2.3.7 A díjugratás hazai helyzete.....	21
3. Anyag és módszer.....	22
4. Eredmények és értékelések.....	23
5. Következtetések, javaslatok.....	32
6. Összefoglalás	33
7. Irodalmi jegyzék	34
8. Ábrajegyzék.....	36
9. Mellékletek	37
10. Nyilatkozatok	39

1. Bevezetés

Dolgozatom témájának kiválasztásakor elsősorban azt vettem figyelembe, hogy az egyetemi tanulmányaim során megszerzett ismereteket a ló és lovassportok területén a gyakorlatban is hasznosítani tudjam. Egyetemi éveim előtt kevés alkalmam volt lovasversenyeken részt venni vagy azok szervezési folyamataiba betekinteni, azonban az elmúlt három év során lehetőségem nyílt különböző lovasversenyek lebonyolításában aktívan részt venni, így tapasztalatot szerezni a versenyszervezés kihívásaiban és folyamataiban.

A ló és lovassportok világszerte és hazánkban is nagy népszerűségnek örvendenek, és számos versenyt rendeznek. Egy-egy verseny sikeres lebonyolítása komplex szervezőmunkát igényel, amelynek alapfeltétele a gördülékeny együttműködés a szervezők között. Fontos biztosítani a megfelelő helyszínt, beleértve a versenypályák minőségét és karbantartását, valamint a pályaszolgálat megfelelő személyzetét. Ezen túlmenően gondoskodni kell a lovak elhelyezéséről, a lovardai szabályok betartásáról, továbbá a hivatalos személyek – bírók, állatorvos, kovács és mentősök – jelenlétéről is. A versenyszervezés így nagyfokú tapasztalatot és a csapat tagjai közötti hatékony együttműködést igényel.

Szakedolgozatom célja a hazai lovassportversenyek körülményeinek felmérése és értékelése. Kutatásomban vizsgálom, hogy az ország különböző régióiban milyen szakágakban és minősítésű versenyeket rendeznek, továbbá, hogy a versenyeken résztvevők mennyire elégedettek a helyszínnel, a szervezőkkel, a versenypályák állapotával és a hivatalos személyek munkájával. Külön figyelmet fordítok az egyéb szolgáltatásokra is, mint például a parkolás vagy a közeli szálláslehetőségek. A kérdőíves felmérés eredményei alapján átfogó képet szeretnék nyújtani a hazai lovastársadalom és az érdeklődők számára, feltárva a versenyek erősségeit, gyengeségeit, és javaslatokat téve a további fejlesztésekre.

A bevezető után a szakirodalmi áttekintésben bemutatom a ló és lovassportok kialakulásának történelmi hátterét néhány szakággal példaként jellemezve, kitérve a Nemzetközi Lovas Szövetségre, majd ismertetem a díjugratás kialakulását, valamint jelenlegi helyzetét. Kutatásomat ábrák és statisztikák elemzésével szemléltetem, végül összegzem az eredményeket és fejlesztési javaslatokat fogalmazok meg.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1 Lovaglás története

A mai lovaglás eszménye az, hogy a következetes és harmóniát kereső idomítás révén a ló és a lovas szinte tökéletes összhangban egyesüljön. Azonban mai szemléletünk kialakulásához, a lovaglásnak rengeteg megpróbáltatáson, kísérletezésen és divathullámon kellett keresztül mennie.

Mivel az idő kerekét visszaforgatni nem áll hatalmunkban, csupán a Föld által őrzött emlékekre és a kutatók munkáira hagyatkozhatunk. Az első írásos emlékek a lovaglással kapcsolatban i. e. 14. századból származna, Kikkuli perzsa mester és a görög Cimoné agyagtáblára leírt ismereteik nem maradtak fenn. Az első fennmaradt, összefüggő írásos emlék Xenophón nevéhez köthető, **Xenophón** görög filozófus, hadvezér és történész volt. Műveit „A lovasezredes” és „A lovaglás művészetéről” címmel i. e. 365-ben írta. Xenophón szemlélete a mai lovaglásban is jelentős szerepet képvisel, ilyen például a tereplovaglás szükségessége és a simulékony, független ülés.

A harci lovak kiképzése során a királyi főlovászmestereknek elsődleges céljuk volt a lovaknak megtanítani, hogyan védjék meg önmagukat és lovasukat, valamint hogyan támadják meg ellenfelüket és azok lovasát egyaránt. Az ekkor tájt használt lovak közepes méretűek és heves, élénk vérmérséklettel rendelkeztek, Xenophón különösen nagy figyelmet fordított a lovakkal való bánásmódra, kihangsúlyozta a ló és lovas között létrejövő kapcsolat fontosságát. Xenophón által megalkotott szemléletet azonban a rómaiak teljesen figyelmen kívül hagyták, a lovaglás formaiságát részesítették előnyben a tartalom helyett, a formai részletek túlsúlyba kerültek, a gazdag hagyományú lovasművészet a barbarizmus szintjére süllyedt.

Közel egy évezred (i. sz. 2-10. század) elteltével vált ismertté a kengyel, a nyereg és a patkó Európában, ennek oka a népvándorlás zord és megpróbáltatásokkal terhelt időszak, háttérbe szorult a lovas hagyományok, eközben a tenyészetek is tönkrementek. A középkorban a harcmezőkön az erős, robusztus és kemény természetű méneket részesítették előnyben, a zömökebb testalkatú lovakat csak a közlekedésben, illetve solymászatban tudták hasznosítani. A nyergek magasított kárával rendelkeztek, melynek elsődleges funkciója, hogy lovasát a nyeregben tartsa a csatamezőn, illetve gátolja, hogy az ellenfele lelökje.

Frederico Grisone Nápolyban 1532-ben létrehozta az első „modern” lovasakadémiát, szemlélete Xenophón művészetére épült, míg a régi görögök különös figyelmet nem fordítottak az ügetésre, ezzel szemben Grisone különösen nagy figyelmet fordított az ügetésben végzett

gimnasztikára. Giovanni Battista Pignatelli volt Grison legkimagaslóbb tanítványa, az ő nevéhez fűzhető a nagy kantár feltalálása, valamint a lovaglás művészetének az elterjesztése Európa szerte. Sajnálatos módon Grison kortársai és az olasz lovas iskola elfeledték a ló és lovas közötti harmónia jelentőségét, melyet már Xenophón korábban is figyelmeztetett.

A barokk lovaglási stílus mellett számtalan segédeszközt hoztak létre az idomításhoz, ilyen például egy bot végéhez rögzített sarkanytú, valamint több mint 200 féle zabra, melyik inkább tekinthetőek kínzóeszköznek, mint segédeszköznek. A lovak egyszerre szenvedtek és testi és lelki sérüléseket, eltávolodva természetes világuktól. Az IV. Henrik lovaglómestere, Antoine de Pluvinel úgy vélte, hogy a lovasnak a ló természetes mozgását kell megőriznie, miközben azt kifejezőbbé és nemesebbé formálja. A különböző zablák mellett megjelentek az úgy nevezett „pillárok”, ezek speciális oszlopok voltak, melyeket leginkább a magasiskolákban használtak a lovak képzésre, azonban nem megfelelő használat mellett többet árt, mint használ.

François Robichon de La Guérinière egy teljesen új szemléletet mutatott be a lovaglás történetében, elutasított minden barbárságot, az ő nevéhez fűzhető a vállat be feladat megalkotása, mellyel hozzá járul a hosszahajlítás és összeszedettség kialakításához. La Guérinière elvei 300 évvel később is alapjául szolgálnak a modern lovaglásnak.

1771-ben lovassági iskolát alapítottak Saumurban, Franciaországban, az ekkor zajló különböző háborúk miatt a lovaglás művészetét nem feltétlenül tudták előnyben részesíteni, azonban 1814-ben Saumur számos kiváló lovaglómestert adott a világnak. Poroszországból indult el a 18. században az a szemlélet változás, amely alapjaiban megváltoztatta a lovasművészet szemléletmódját, nem az önkényes céljaik voltak előtérbe helyezve, hanem ismét megjelent a gyakorlati katonai célokat szolgáló kiképzés. Akkoriban a military lóra a campagne-ló kifejezést használták. Elsődleges célok közé tartozik a fordulékonyság, az engedelmesség, a gyorsaság, valamint a terepbiztonság fejlesztése. (Szűcs-Gáspár, 2009)

A **campagne-ló** ma már egy teljesen feledésbe merült kifejezés, a mai lókiképzés alapelvei szerint a lovak teljesítőképességének és adottságainak teljeskörű kihasználása a cél. Ez három szakaszra osztható: szoktatási, tolóerő, valamint a hordozóerő kifejlésének a szakaszai. Ezzel szemben a hagyományos lókiképzés az átengedőség fejlesztését helyezi középpontba, amely a gyakorlatban a ló minden körülmények között megvalósuló, feltétlen engedelmességét jelenti. Három képzési szakaszt különböztetünk meg itt is: remota képzés, campagne lovaglás és magasiskola.

A **remota képzés** célja a ló fizikai felkészítése a campagne lovagláshoz, általában egy év időtartamú és a lóra szállással kezdődik. A képzés befejeztével a lónak a lovas alatt mindhárom jármódban, egyenes vonalon összeszedettség nélkül tudnia kell haladni. A **campagne ló képzésének** hossza előreláthatólag nem állapítható meg. A képzés végeztével a lónak lovasa alatt minhárom jármódban egyenes vonalon, fordulatokban, terepen és lovardában összeszedetten, tökéletes egyensúlyban kell mozognia. A terepen való közlekedés során az akadályok leküzdése kötelező része a kiképzésnek. Az utolsó szakasz a **magasiskola**, a ló képességeinek tökélyre emelését szolgálja. Azt, hogy ki melyik képzési típust részesíti előnyben, leginkább a ló adottságaitól, a lovas karakterétől és a motivációjától függenek. (https://zablaeskengyel.blog.hu/2012/04/14/campagne_lo)

Ludwig Hünersdorf 1791-ben megjelent „Bevezetés a ló kiképzésének legtermészetesebb és legjobb módjához” című műve tekinthető a német lovasművészet első klasszikus alkotásának. E művében elsőként határozta meg az öntartás és relatív feligazítottság fogalmát, ezzel párhuzamosan véglegesen megalapozta a mai balansz-ülésen alkalmazott segítségadás módszerét.

François Baucher és James Fillis fontos szerepet játszottak a 19. században a francia lovas iskola kialakításában, Baucher bár tévúton járt kiképzési módszereit tekintve, amit el is ismert, azonban tanítványaira mély benyomást tett. Tanítványa, Fillis kezdetben La Guérinière elveire hagyatkozott, azonban a cirkuszi lovaglásnál kötött ki, Oroszországban nagy mértékben hozzájárult a lovassági iskola kialakításában, munkássága ma is felismerhető az orosz díjlovaglásban.

A 19. század kezdetén E. F. Seidler volt az első, aki kimondta az alapelvet, miszerint a kiképzés elsődleges célja a feszességtől mentes előremenés, amelyből a támaszkodás, majd ennek nyomán a feligazítás épül fel. Azonban azzal kapcsolatban, hogy a ló egyes testrészeit külön-külön akarta felépíteni. A weyrother-segédzsár Max von Weyrother nevéhez fűződik, hannoveri orrfék pedig tanítványa, Luis Seeger által terjedt el. B. H. von Hollauffer hívta fel elsőként a figyelmet, miszerint a lengő hát a helyes mozgás előfeltétele.

A 19. és 20. századból számos olyan munka maradt fenn, amelyek jelentős mértékben hozzájárultak a fejlődéshez, és meghatározzák a mai lovaglás kialakulását. Ezekben szinte valamennyi feladat, elv és eszköz eredetére ráismerhetünk. Azonban az, hogy a díjlovagló négyszögben a betűk mi alapján lettek kiválasztva és elhelyezve az máig rejtély maradt. (Szűcs-Gáspár, 2009)

2.1.1 A lovas játékok

Már az ókori olimpiákon is voltak lovasversenyek, i. e. 680-ban jelentek meg az első *kocsiversenyek*. Különböző versenyszámokban tudtak nevezni, ilyen volt a biga (kettes), triga (hármás) és kvadriga (négyes) kategóriák, valamint a gyerekek csikófogatokkal tudtak nevezni. A kocsiversenyek az olimpia negyedik napján kerültek megrendezésre, az egyik, hanem a legfontosabb versenyszámnak tekintették. A kocsik különböző színekben és díszítésekben pompáztak, kezdetben a tulajdonos hajtotta a kocsit, de az idő előrehaladtával egyre többen béreltek fel hajtókat a kocsijukhoz. Ekkoriban még nem a hajtót avatták olimpia bajnoknak, hanem a kocsi tulajdonosát.

A törökök körében ismert *cirit* (ejtsd: „dzsirit”) nevű játék sajátos lovas versengés. A játék menete szerint az egyik résztvevő vágtában menekül, míg ellenfele üldözi, és amikor megfelelő közelségbe kerül, ügyesen és nagy erővel rádobja ciritjét, ami egy kemény, súlyos fából készült dárda, ez a dárda az évek során több változáson is átesett. A menekülő a ló nyakára, hátára simulhatott, vagy akár annyira lehajolhatott oldalra, hogy majdnem a ló hasa alatt találta magát, de kézzel is elkaphatták a menekülőt, ekkor viszont fordult a kocka, a menekülőből lett az üldöző.

Eurázsia területein az ókortól kezdve egészen napjainkig fontos szerepet töltenek be a lovas játékok és lovasversenyek. A *buzkasit* Belső-Ázsiában elterjedt játék, melyben két csapat vesz részt lovaikkal, elsődleges céljuk, hogy egy kecske fejet ellenfelük kapunak kijelölt területére juttassa. A lovaspóló őseinek tekinthető a perzsák által játszott, *csóvégán*, labdajáték, amelyet a résztvevők lóháton, ütővel játszanak.

Magyarországon a honfoglalás idején is hasonló játékok lehettek, azonban a végbemenő életmódváltozások miatt a lovas játékok feledésbe merültek, helyette a lovagi tornák kerültek előtérbe. A csikósok a magyar lovas hagyományok kiemelkedő képviselői, akik a turizmusban is meghatározó szerepet töltenek be. Sajátosságuk, hogy nyereg nélkül, szőrén vagy patracon lovagolnak, amelyet nem rögzítenek a lóhoz. A bemutatók során a közönség lófektetést, ültetést, hasaltatást, a 'puszta-fotel' vagy az 'asszonyverés' néven ismert látványos mutatványokat, valamint különféle versengéseket és játékokat is megtekinthet. Emellett betekintést nyújtanak a hagyományos karikás ostor használatába is. A Koch-ötös másnéven eredő pusztaötös, két, egymás mellett vágtázó ló hátán áll a lovas, innét irányítja az előtte haladó nyolc, akár tíz lovat is. A lovak nincsenek egymáshoz rögzítve, csupán szárral irányítja őket a csikós. (Szűcs-Gáspár, 2009)

2.2 Ló és lovassportok meghatározása

2.2.1 Lósportok

A lovakkal folytatott versenyek alapvetően két nagy csoportra oszthatók, az egyik lósportok a másik pedig a lovassportok. A **lósportokban** elsősorban a lovak fizikai teljesítménye és gyorsasága határozza meg az eredményt. Ezzel párhuzamosan a közönség számára lehetőség nyílik fogadásokat tenni, ami a versenyek izgalmát tovább fokozza, a sportfogadás gyökerei a lóversenyezéshez nyúlnak vissza, mivel a lóversenyfogadás jelenti az összes sportfogadás kiindulópontját. Egy országban a sport népszerűségével arányosan növekszik a szervezett fogadások volumene és gazdasági jelentősége. A lóversenyfogadás Magyarországon az állam fenntartása alá esik, monopóliumként működve. A Magyar Lóversenyfogadást-szervező Kft. (MLFSZ Kft.) gondoskodik a fogadás szervezéséről. (<https://kincsempark.hu/losport/>)

Lósportoknak a galoppot és az ügetőt tekintjük. Ezek a versenyek a világ számos részén nagy népszerűségnek örvendenek, például Belgiumban egy galopp vagy ügető versenyen, átlagosan 70.000 néző vesz részt, a néhány perces futamok között általában egy óra is eltelik, hogy a nézőknek legyen idejük megtenni tétjüket az adott versenyzőre, illetve a versenyszámok alatt és között büfé, valamint étterem várja a résztvevőket. (Szűcs-Gáspár, 2009)

A lósportok kialakulása az 1700-as évekre vezethető vissza, Angliából indult útnak majd meghódította az egész világot. Meghatározó szerepet játszottak a lósportok más sportágak változására, fejlődésére. A Derbyk a hároméves angol telivér kancák és ménék legfontosabb versenye, például Angliában az Epsom Derby, melyet minden évben június első vasárnapján rendeznek. (https://en.wikipedia.org/wiki/Epsom_Derby) Magyarországon elsőként gróf Széchenyi István által tenyésztett, 6 éves sárga ló, Babiéka nyert, zsokéja Siveyer Jakab volt.

Széchenyi nevéhez fűzhető a magyar lótenyésztés fellendítése. 1883-tól Magyarországon is megjelentek az ügető versenyek. Magyarországon az első versenypályát a jelenlegi Soroksári és Üllői út közötti területen alakították ki. Napjainkban azonban már Budapest X. kerületében található Kincsem Parkban rendezik a galopp, valamint az ügető versenyeket. (<https://kincsempark.hu/losport/>)

2.2.2 Galopp

Galoppversenyek lényege, hogy a leggyorsabb jármódban, vágásban ki tud először átérni a célvonalon, a lovak zsokéval a hátukon indulnak el egyszerre a startboxból. (1. ábra) A galoppversenyek különböző távokon jöhetnek létre, illetve több típust is megkülönböztetünk, ilyenek a sík-, gát- és akadályversenyek. (<https://www.lovasok.hu/lovassportok/a-galopp->

[versenyek-tipusai-sik-gat-es-akadalyversenyek/](#)) A gát- és akadályversenyek során a sík pályára különböző akadályokat, sövényt, vizesárkot, dombra vagy mélybeugrást, illetve kőfalat helyeznek el.

Minden angol telivérhez legalább egy tulajdonos tartozik, aki fedezi a futtatási és tartási költségeket, amennyiben egy lónak több tulajdonosa is van, azt szindikátusnak nevezzük. A tulajdonosok általában egy tréneret bíznak meg lovaik tréningezésére, havi tartásdíj ellenében. A verseny során megszerzett pénzdíj a tulajdonos, a tréner és a zsoké között oszlik el, a tulajdonos kapja a pénzdíj 80%-át, a tréner és a zsoké között oszlik el a maradék. Minden versenystállónak meg van a maga színe, ami alapján meg lehet őket különböztetni, egy zsoké több istállónak is versenyezhet, ilyenkor mindig az adott istálló színeiben kell indulnia. (<https://kincsempark.hu/losport/>)

1. ábra: Galopp
(Forrás: <https://kincsempark.hu/losport/>)

2.2.3 Ügető

A lovak egy kétkerekű kocsit (sulky) húznak, a kocsin ül a hajtó. (<https://en.wikipedia.org/wiki/Sulky>) Az ügetőversenyeket a lovak csakis ügetésben teljesíthetik, ha bele vágtnak futam közben akkor automatikusan kizárásra kerülnek. (2. ábra) A versenyek rajtformája szerint autóstartos és fordulóstartos futamokat különböztetünk meg, a fordulóstartos versenyeken távolabbról indulnak a jobb eredménnyel rendelkező lovak. A versenyeken az ügető fajtájú lovak kétéves koruktól indulhatnak, legkiemelkedőbb versenyük az országban a Magyar Ügetőderby, itt csak 4 éves lovak vehetnek részt. (<https://kincsempark.hu/losport/>)

2. ábra: Ügető
(Forrás: <https://kincsempark.hu/>)

2.2.4 Lovassportok

A **lovassportok** a lóspportokkal szemben, nem a ló teljesítménye van előtérbe helyezve, hanem a lovas tudása, ügyessége és befektetett munkájának eredménye, természetesen ehhez az eredményhez egy megfelelően képzett ló is elengedhetetlen. Lovassportok esetében két stílusirányzatot különböztetünk meg a western, illetve az angol lovaglást. Bár céljuk megegyezik – az ember és a ló közötti legteljesebb harmónia megteremtése –, kialakulásuk különböző úton történt. A western lovaglás gyökerei a cowboyok lóháton folytatott mindennapi munkájára vezethetők vissza, ezzel szemben az angol stílus a katonai célokat szolgálta. Lovassportok közé tartozik a díjugratás, díjlovaglás, lovastusa, fogathajtás, távlovaglás, lovastorna és a reining. (Szűcs-Gáspár, 2009)

Dublinban tartották az első lovasversenyt 1864. április 15-én, itt még a díjugratás ki maradt a versenyszámok közül, csak terepverseny és díjlovaglás volt. Ezt követően Európa számos országában rendeztek különböző lovasversenyeket, például 1873-ban került megrendezésre az első osztrák-magyar verseny Pozsonyban, ezt követően Bécsben tartottak díjugrató és díjlovas versenyeket minden évben. A lovasversenyek rövidítése: CH, ez a francia „concours hippique”-nek a rövidítése, mely magába foglalta az akkori díjugratásból, díjlovaglásból és fogathajtásból álló versenyeket.

Nemzetközi versenyek a 19. században ritkán akadtak, az 1900-ban rendezett párizsi világkiállításon, először zajlott le nemzetközi verseny, ekkor még csak a lovaspólót tekintették olimpia szakágnak. Clarence Rosen svéd gróf indítványára a lovaglás bekerült az olimpia játékok közé. Az első csapatversenyt 1909-ben rendezték a londoni Olimpia Hallban, Nagy-Britannia, Olaszország, Kanada, Franciaország, Belgium és Argentína három fős csapatokkal

érkeztek, hogy az International Horse Show keretén belül versengjenek a győzelemért. Különböző források szerint ez a viadal számít az első Nemzetek Díja versenyszámnak.

Az első világháború kitörése előtt, valamint annak lezárását követően rövid ideig nem volt egy egységes szabályrendszer, amely alapján a nemzetközi versenyeket rendezni tudták volna. A 2-4 ló és lovas párosból álló csapatoknak a programban az egyik legnagyobb kihívást jelentő versenyszámot hirdették meg, amelyet a házigazda ország díjugratási feltételei és bírálati szempontjai alapján bonyolítottak le. E probléma elkerülése érdekében hozták létre a 1921. november 21-én a **Nemzetközi Lovas Szövetséget** (Fédération Equestre Internationale, FEI) Párizsban. (https://en.wikipedia.org/wiki/International_Federation_for_Equestrian_Sports) Magyarország 1927. április 8-án csatlakozott a FEI-hez, ezt megelőzően a Magyar Lovassport Egyesületek Országos Szövetsége felelt a hazai lovasversenyek koordinálásáért.

A FEI tevékenységeinek sorát az 1924-es párizsi olimpia lovasversenyeinek szabályozása és bírálati szempontjainak meghatározása volt, megalkották a nemzetközi lovasversenyek lebonyolításának szabályait, és elkészült az a nemzetközi szabályrendszer, amelyet a nemzeti szövetségeknek is kötelező volt követniük. A versenyek tapasztalatai alapján folyamatosan módosították és fejlesztették a szabályokat, hogy azok megfeleljenek a gyakorlat igényeinek. Magyarország 1924-ben vett részt először nemzetközi csapatversenyen Berlinben.

A Nemzetek Díját 1929. január 1-től a következők szerint kellett szervezni:

- „Az akadályok száma legalább 12 és legfeljebb 16 lehetett.
- Legalább 16, illetve 20 erőkifejtésnek kellett lennie.
- Az akadályok magassága 1,25 m-től 1,40 m-ig terjedt, szélessége legfeljebb 4 méter lehetett.
- Az iram 400 m/perc volt.” (https://csiobudapest.hu/kis-magyar-lovassport-tortenelem/?fbclid=IwAR2Ee_7MR7VYqV9FNKbLz4UaAXnGa9x2LrU1FI9kUCTAw9q0uYJeX7xEFwI)

1930-tól kezdve létrehoztak egy Bullentint (olyan dokumentum, amely hivatalos információkat tartalmaz), melybe egységesen belefoglalták a versenyszabályokat, azok változásait, a következő évi versenynaptárt, valamint a hivatalos versenyek eredményeit is. (<https://idegen-szavak-szotara.hu/bulletin-jelent%C3%A9se>) 1931-től kezdve megkülönböztetik a **hivatalos (CHIO)** és **nem hivatalos (CHI)** versenyeket, ezeken a CH-versenyeken mind a három lovasszakág, valamint a fogatverseny versenyszámait is megtarthatták.

Hazánkban nemzetközi díjugrató versenyt a Margitszigeten rendeztek először 1926-ban, Nemzetek Díját pedig 1929-ben. Nemzetközi versenyeken a magyar csapat rendszeres résztvevő volt, azonban nem értek el kiemelkedőbb sikert, 1931-ben a magyar csapat szerezte meg az első helyet Salzburgban, a csapat tagja Schaurek Ottmár, Platthy József, Odescalchi Miklós és Kánya Antal voltak, Schaurek Ottmár 1935-ben egyéni bajnok volt Aachenben.

1935-től kezdődően egy nemzet csak évente egyszer rendezhetett CHIO-t, feltétel volt, hogy legalább 3 nemzetnek kellett részt vennie, e felvétel teljesülése nélkül nem nevezhették Nemzetek Díjának az adott versenyt csak csapatversenynek. A Nemzetek Díja gyorsan népszerűvé és tiszteletreméltóvá vált a lovasok és a közönség körében: „átütő eredményt mégiscsak a Nemzetek Díjában elért eredmény jelent, és egy csapatnak az igazi fokmérője a Nemzetek Díjában mutatott ereje” – írta Reznek Jenő. Reznek Jenő Sellő nevű lovával ebben az időszakban érte el az egyik, hanem a legjobb eredményt, nyolcszoros egyéni országos bajnok volt.

A második világháborút követően 1948-ban rendeztek újra lovasversenyeket. A magyar lovassport 1953-ban tért vissza a nemzetközi mezőnybe, először Bukarestben egy nem hivatalos mérkőzésen, majd 1955-ben Belgrádban hivatalos keretek között. Az 1956 utáni politikai enyhülés további nemzetközi szereplési lehetőségeket biztosított, azonban a versenyek megszervezését adminisztratív és kommunikációs akadályok továbbra is nehezítették, a szabályok betartásával sikerült néhány versenyt leszervezni a különböző nemzetek válogatottjainak.

Magyarország 1958-ban rendezett először CHI-t a háborút követően, 1962-ben a szocialista országok között rendeztek először CHIO versenyt, mindezt az Országos Mezőgazdasági Kiállítás keretein belül rendezték, ahol egy 80x120 méteres füves terület állt rendelkezésre. A FEI főtitkárának, Chevalier H. De Menten de Horné-nak budapesti jelenléte a mérkőzés egész ideje alatt is alátámasztotta az esemény rangját, a jó visszahangnak, valamint a szervezés magas szintű, zökkenőmentes megvalósításának köszönhetően hazánkban rendezték az Ifjúsági Díjugrató Európa-bajnokságot 1964-ben, 15 országból érkeztek lovasok. A Mezőgazdasági Kiállítás területén található versenypályán utoljára 1971-ben rendeztek hivatalos nemzetközi díjugrató versenyt, valamint Európában először négyesfogathajtó Európa-bajnokságot.

A korábbi pontösszesítésen alapuló módszerrel szemben, a római olimpia (1960) jelentette a mai is érvényben lévő elbírálási rendszer bevezetésének kezdetét, a nemzeti csapatok rangsorát, a Nemzetek Díja eredményei határozzák meg. Hivatalos nemzetközi díjugrató versenyt tartottak Kiskunhalason minden évben 1982-től, illetve 1990-től 1996-ig Világkupa fordulóval

is kiegészült, az 1996-os olimpiát megelőzően a világ számos részéről (például Ausztrália) jó páran a hazai Nemzetek Díját választották felkészítő versenyként. 1997-től egészen 2003-ig nem Kiskunhalason rendezték a CHIO-t, valamint a Világkupa magyarországi fordulóját, hanem Budapesten a Nemzeti Lovardában. A magyar csapat tagjai Turi József, Sós Attila, Hevesi Barnabás és Fodor Gábor voltak, amikor az 1998-ban megrendezett Nemzetek Díján kimagasló győzelmet arattak a németekkel szemben, sikerüket tovább fokozva az egy héttel később megrendezésre kerülő pozsonyi Nemzetek Díját is megnyerték. A hazai Nemzetek Díját huzamosabb ideig, minden évben más helyszínen tartották, például 2004-2005 között Kecskeméten, 2006-2008-ig megint Kiskunhalason rendezték, átlagosan 10-15 ország nemzeti vettek részt a neves eseményen. A FEI kérésének eleget téve, miszerint minden ország, akik Nemzetek Díját rendeznek, kötelesek az ország fővárosában biztosítani a helyszínt a versenynek, így hazánkban Budapesten található Nemzeti Lovardában kerül megrendezésre.

További magyar sikerek:

- 2003. Szász Sándor, Körmendi György, Krucsó Szabolcs, Grundtner Gábor alkotta magyar csapat második helyezett
- 2009. Kövy András, James Wingrave, Pirik Zsolt, Horváth Balázs Nemzetek Díja első helyezett
- 2016. ifj. Szabó Gábor, Tóth László, Hugyecz Mariann, Horváth Balázs első helyezett

A lovassportok közé tartozik díjugratás, díjlovaglás, lovastusa, fogathajtás, távlovaglás, lovastorna és a reining, a továbbiakban a díjugratás történetét, fejlődését, főbb szabályait és jelenlegi helyzetét szeretném ismertetni. (https://csiobudapest.hu/kis-magyar-lovassport-tortenelem/?fbclid=IwAR2Ee_7MR7VYqV9FNKbLz4UaAXnGa9x2LrU1F19kUCTAw9q0uYJeX7xEFwI)

2.3 Díjugratás

2.3.1 Szakág története, fejlődése

A ló ugróképesége evolúciós eredetű adottság, amely a természetes menekülési ösztönből és a túlélést szolgáló mozgásformákból alakult ki. A vadon élő lovak számára az akadályok átugrása a helyváltoztatás egyik leghatékonyabb módját jelentette, így ez a mozgás a faj természetes viselkedésévé vált. A házasítás során a ló anatómiai felépítése – különösen a válla, medencéje és végtagjai - csak kis mértékben módosult, ösztönös mozgáskultúrája alapvetően megmaradt.

Az ember és a ló kapcsolatának korai szakaszában a hátsó elsősorban közlekedési és terelési célokat szolgálta, a hadászati alkalmazás pedig tovább erősítette az ugróképesség fejlesztésének fontosságát. A lovas népek, köztük az ősmagyarok is, rendszeresen gyakorolták az akadályok leküzdését, részben gyakorlati, részben a lovas virtus megnyilvánulásaként.

Bár írásos bizonyítékok nem maradtak fenn, feltételezhető, hogy a Caprilli-féle modern ugrástechnikák alapjai már a lovaglás korai szakaszában ösztönösen kialakultak. A lovas csak akkor lehetett képes vágtni és ugratni biztonságosan, ha megtalálta az egyensúlyt a ló mozgásával összhangban – még a ma ismert felszerelések (nyereg, kengyel, kantár, zabla) - nélkül is. A lovaglást segítő eszközök megjelenése megkönnyítette a lovasok helyzetét, ugyanakkor háttérbe szorította a ló és lovas közötti természetes egyensúlyt. A 19. század végén Federico Caprilli reformjai ennek a harmóniának a visszaállítását célozták, a ló természetes mozgására építve. (Fábry, 2014)

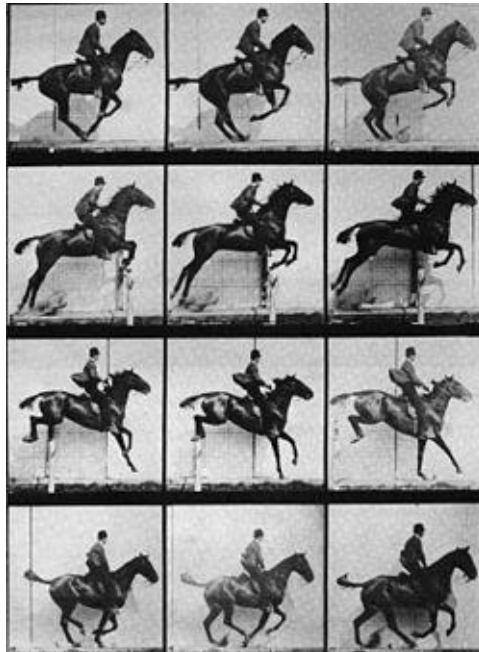
Caprilli-féle módszer, a könnyített ülés kialakulása

Federico Caprilli olasz lovassági tiszt volt, az ő nevéhez köthető a könnyített ülés kifejlesztése, a 19. század végén az általa kialakított testtartás alapozta meg a modern díjugratásban ma is alkalmazott technikát. A régi ugróülés lényege az volt, hogy a lovas hosszú kengyellel, előretolt lábakkal és hátradőlt testtel ugratott, miközben visszatartotta a ló fejét. Ezt azért tartották helyesnek, mert úgy gondolták, így csökkenthető az elülső lábak terhelése, mivel a ló hátsó része és a csánkja rugalmasabb, jobban elnyeli az ütdéseket. Azonban ez a testhelyzet a ló számára kényelmetlen és fájdalmas volt, hiszen minden ugrásnál a szájába téptek. Emellett a lovas súlya hátra helyeződött, ami megzavarta a ló egyensúlyát és természetes ugrómozgását. Mindez megnehezítette az akadályok tiszta vételét, és sok lovat elriasztott az ugrástól.

Ezzel szemben Caprilli megfigyelései során szabadon ugró lovakat tanulmányozott, és felismerte, hogy a lovak természetes mozgása során mindig az elülső lábukra érkeznek. Ebből kiindulva dolgozta ki az új, könnyített ülés elméletét, amely lehetővé teszi, hogy a lovas ne akadályozza a ló természetes ugrómozgását, és ami a legfontosabb nem érinti a ló száját. Emellett Caprilli olyan lovat igyekezett képezni, amely önállóan gondolkodik, nem igényli folyamatosan a lovas irányítását. Caprilli megfigyelései alapján kialakított ugró technika, a ló természetes mozgásához igazodva tehermentesíti annak hátát és elősegíti az egyensúly megtartását ugrás közben. A lovas rövidebb kengyelt használ, így az ülés könnyen „lebeghetett” a nyereg felett, miközben a comb és az alsó láb biztosította a stabilitást. Az ugrás során a lovas enyhén előredőlt, ülését a nyeregből kicsit kieresztette, és keze rugalmasan követi a ló fejének előrenyúlását, így elkerülve a szájba való erős beavatkozást. Súlypontja közvetlenül a ló

súlypontja fölé került, így a lehető legkönnyebbé téve a ló számára az akadály leküzdését. A talajra érkezéskor a lovas továbbra is enyhén előrehelyezett maradt, ellentétben a régi ülés hátradőlt testhelyzetével. (3. ábra) Ezt a pozíciót nemcsak a fix, függőleges akadályoknál alkalmazta, hanem lejtőkön, emelkedőkön és árok átugrásoknál is.

(https://en.wikipedia.org/wiki/Federico_Caprilli)

3. ábra: Caprilli-módszer

(Forrás:

https://en.wikipedia.org/wiki/Federico_Caprilli)

A lóval való ugrás a lovassportok között egyedülálló, mivel ez a mozdulat a ló számára természetes, ösztönös és harmonikus mozgásforma. Az ugrás során a lovas feladata nem az, hogy beavatkozzon, hanem hogy mozgásával, súlyával és irányításával megőrizze a ló egyensúlyát ritmusát. Ezzel szemben számos más szakág a ló számára kevésbé természetes mozdulatokat kívánnak meg például a díjlovaglásban a passage.

A természetes ugrás iránti ösztön a vadon élő méneselek mozgásában is megfigyelhető, amely később alapjául szolgált az ugrósport kialakulásának. Ennek az ősi mozgásformának a hagyományát az angolszász falkavadászatok őrizték meg, ahol a versengés és a természetes akadályok leküzdése a mai díjugratás előzményévé vált. A sport fejlődése szorosan összefonódott a katonai lovaglás megújulásával és a könnyűlovasság térnyerésével, ami hozzájárult a modern díjugratás kialakulásához.

A díjugratás sportágának kialakulása szorosan összefügg a 19. században elterjedt nyugat-európai úri lovasélettel és a vadászatok hagyományaival. A kor arisztokráciája számára a lovak megfelelő kiképzése és ugróképessége kiemelt jelentőségű volt, hiszen a vadászatokon gyakran

kellett természetes akadályokat leküzdeniük. Ennek a gyakorlati igénynek a hatására alakult ki a díjugratás, mint önálló sportág, amelyben a lovas és a ló összhangja, ügyessége és technikai felkészültsége egyaránt meghatározó. (Fábry, 2014)

Az első ilyen típusú versenyt 1868-ban Írországbán a Royal Dublin Society szervezésében rendezték meg, amely esemény azóta is minden évben megrendezésre kerül. (<https://www.premiersuiteseurope.com/en/blog/dublin-horseshow-rds>) A kezdeti időkben főként vadászlovak vettek részt ezeken a megmérettetéseken, ahol a próbák magas és távolugró akadályokból álltak, a terepen való vadászlovaglásra építve. A modern díjugrató versenyek e hagyományokra építve fejlődtek tovább: a lovasok különböző magasságú és szélességű akadályokból álló pályát teljesítenek, ahol a győzelmet a legkevesebb verőhibával, valamint a meghatározott időn belül végrehajtott hibátlan lovaglás biztosítja. (Gyovai, N. a.)

Az 1880-as évektől kezdve Európa különböző országaiban is rendeztek díjugrató versenyeket, mint például Hollandia, Olaszország, Belgium. Mint korábban említettem már az 1900-ban rendezett párizsi világkiállításon tartották az első nemzetközi díjugrató versenyt, számos ország nagy városai e példát követve saját nemzetközi versenyeket rendeztek, ilyen volt London, Lisszabon, Buenos Aires, Barcelona és Torino. A díjugratás kialakulásában az egyik legnagyobb mérföld követ az 1912-es stockholmi olimpia jelentette, a díjugratást itt nyilvánították önálló, állandó versenyszámmá. (Fábry, 2014)

2.3.2 A lovasversenyek típusai

A díjugratásban számos versenytípust különböztetünk meg, amelyek közé tartoznak az országos bajnokságok, a tenyész versenyek, a championátusok, a regionális és vármegyei bajnokságok, valamint az országos minősítő versenyek. Ezen kívül a versenyek között található felkészítő versenyszámok, különböző szabadidős versenyek, illetve szenior kategóriák, amelyek lehetőséget biztosítanak minden korosztály és szint számára a részvételre. (Fédération Equestre Internationale, 2024; Magyar Lovassport Szövetség, 2025)

2.3.3 Főbb szabályok

Az 1921-ben megalakult Nemzetközi Lovas Szövetség megalapításával a lovassportok egységes, nemzetközileg szabályozott keretek közé kerültek, amelyek a biztonsági előírásokat és a versenyszabályokat egyaránt meghatározták mind a lovas, mind a ló szempontjából. Néhány fontosabb szabályt szeretnék kiemelni a következőkben.

- **A lovas biztonsága:** A lovas biztonsága kiemelt jelentőséggel bír a lovassportban. S lovak kezelése és edzése során mindig fokozott figyelmet kell fordítani az állatok

viselkedésére és reakcióira. Emellett elengedhetetlen a megfelelő védőfelszerelés – például kobak vagy gerincvédő – használata, amely csökkenti a balesetek kockázatát.

- **Versenyyengedélyek:** A versenyeken való részvételhez érvényes versenyyengedély szükséges, mint például a rajt engedély vizsga. Az engedély megszerzéséhez a lovasnak meg kell felelnie bizonyos szakmai és biztonsági követelményeknek, valamint igazolnia kell a lovaglásban való jártasságát és felkészültségét.
- **Állatorvosi ellenőrzés:** A lovak rendszeres állatorvosi felügyelete alapvető fontosságú egészségi állapotuk és jó kondíciójuk megőrzése érdekében. A versenyeken kötelező az állatorvosi vizsgálat, amely biztosítja, hogy kizárólag egészséges, jó erőltében lévő lovak vehessenek részt a megmérettetéseken.
- **Versenyszabályok:** A lovassportot részletesen kidolgozott szabályrendszer irányítja, amely meghatározza a versenyek lebonyolításának módját, időpontját, valamint a lovak használatának és felkészítésének feltételeit. A szabályok betartása mind a versenyzők, mind a szervezők részéről kötelező.
- **Doppingellenőrzés:** A doppingmentesség a lovassport egyik alapelve. Tilos bármilyen teljesítményfokozó szer alkalmazása a lovaknál, a versenyeken pedig rendszeres doppingellenőrzéseket végeznek annak érdekében, hogy biztosítsák a tiszta és sportszerű versenyzést. (Nyikos, 2023)

A versenypálya és a versenyszabályok főbb jellemzői

- **Alapidő:** A pálya teljesítésére meghatározott idő áll rendelkezésre, amelyet alapidőnek neveznek. Amennyiben a versenyző túllépi ezt az időt, időtúllépésért büntető pontokat kap, másodpercenként 1 hibapontot. Ez a szabály biztosítja, hogy a verseny ne csupán technikai, hanem gyorsasági kihívást is jelentsen.
- **Büntetések:** A hibátlan teljesítés érdekében a lovasoknak minden akadályt pontosan és megfelelő technikával kell átugraniuk. Büntetőpont jár, ha a ló leveri az akadályt, ezért 4 hibapont jár, megtagadja az ugrást ezért is 4 hibapont jár, vagy a lovas hibázik az akadály leküzdése során. Súlyosabb hibák - például többszöri ellenszegülés vagy esés – a ló és lovas páros kizárását eredményezhetik.
- **Pálya:** A díjugrató versenyek pályájának hossza az ideális vonalvezetés és ívek mentén mérve jellemzően 350-400 méter közé esik, és legalább nyolc akadályt tartalmaz, amelyeket a párosoknak hiba nélkül kell teljesíteniük. Az akadályok magassága és

szélessége változó, a pályák kialakítása pedig minden versenyen eltérő, ezáltal biztosítva a lovasok és lovak sokoldalú képességeinek felmérését. A pályatervezés során törekednek arra, hogy az akadályok ne csak technikai kihívást jelentsenek, hanem különböző képzettségi szintekhez igazodjanak, lehetőséget adva a versenyzőknek arra, hogy saját fejlődési ütemüknek megfelelő szinten induljanak, és tapasztalataik bővülésével fokozatosan léphessenek magasabb kategóriába. (Nyikos, 2023; Gyovai, N. a.)

2.3.4 Versenypályák fejlődése

A korábbi díjugrató pályák jellemzően nagyobb méretűek voltak, mivel sok esetben természetes terepeken, például városi réteken vagy legelőkön alakultak ki, és a terep adottságaihoz igazodtak. Az idők során azonban a pályák mérete fokozatosan csökkent, mivel a modern, előretervezett, téglalap alakú pályák kialakítása az átláthatóságot, a jobb szervezhetőséget és a biztonságosabb versenyzést szolgálta. A kisebb körülbelül 5000 m²-es pályák ma már előnyösebbek, mivel beláthatóbbak, kezelhetőbbek, és jobban megfelelnek a versenyszabályoknak, valamint a modern lovassport igényeinek. Megkülönböztetünk méretül alapján fedett és szabadtéri pályát, egy közepes méretű fedett pálya 25 x 62 méteresek, ezzel szemben, egy közepes szabadtéri pálya 60 x 90 méteresek. Vannak azonban kivételek, mint például Münchenben patkó alakú versenypálya található.

A díjugrató pályák fejlődése az elmúlt hatvan évben főként a talaj minőségének a javítására koncentrált. Kezdetben a versenyeket füves pályákon rendezték, amelyek azonban gyakran túl kemények vagy felázottak voltak, nehezítve ezzel a lovasok és lovak teljesítményét ráadásul a fű szezonális jellegéből adódóan télen nem voltak használhatók. A modern pályákon ezért a fűvet fokozatosan homokos talaj váltotta fel, amelyhez különféle adalékanyagokat – például fűrészport, gumizúzalékot vagy geotextil csíkokat – kevernek, hogy javítsák a stabilitást és a nedvesség megtartását. Korábban kísérleteztek a homok zöldre festésével a füves hatás eléréséhez, de ez nem vált be, mivel az ugrások során kialakuló gödrökben előbukkanó altalaj színe zavarta a lovakat. A modern megoldások így egyszerre biztosítanak biztonságos, esztétikus és könnyen karbantartható versenyfelületet.

A szabadtéri lovaspályák tervezésénél több tényezőt figyelembe kell venni: a környezeti és időjárási viszonyokat, a földrajzi adottságokat, valamint az adott szakág igényeit. A pályák kialakításának alapvető célja, hogy megfeleljenek a ló szükségleteinek, harmonikusan illeszkedjen a környezetbe, és egész évben biztonságosan használhatók legyenek. (Gyovai, N. a.)

A díjugrató pályák kialakítása és fejlesztése jelentős pénzügyi befektetést igényel, ami a sport gazdasági értékének növekedésével is összefügg. Az 1950-es évek nemzetközi versenyei, például a 1953-as párizsi világchampionátus és az 1956-os aacheni világbajnokság, hozták az első komolyabb szponzorációs lehetőségeket, amikor a kitörők felülete reklámcélokat szolgált. Ez elősegítette a sport fejlődését és a beruházások gyorsabb ütemét. Ma már az ötcsillagos világkupa-versenyek költségvetése lehetővé teszi a teljes pálya, lelátók és bokszok építését, sőt számos nagy versenyt ideiglenesen átépített csarnokokban vagy sportpályákon rendeznek.

Magyarországon is egyre elterjedtebb a „négy évszakos” lovaspályák építése, amelyek textil- és homokkeverékből kialakított felületekkel egész évben megfelelő körülményeket biztosítanak. Ezeknél kiemelt figyelmet fordítanak az altalaj megfelelő kialakítására és a hatékony vízelvezetésre, ami hosszú távon is optimális pályaminőséget garantál. (Fábry, 2014)

2.3.5 Akadályok

A korai díjugrató akadályok kialakítása egyszerű volt: fehérre festett, négyzet keresztmetszetű gerendákból épültek, amelyek magasságát a rudak alá helyezték, lyuksorral ellátott támasztékok segítségével lehetett állítani. Az 1950-es évektől a faelemeket fokozatosan acél váltotta fel, ami tartósabb és biztonságosabb szerkezetet eredményezett. A régi időkben gyakoriak voltak a fix, akár 7–8 méter széles akadályok, melyek célja az volt, hogy a ló ne térhessen ki oldalra, és az akadályt középen ugorja meg.

A pályák vonalvezetése akkoriban még egyszerű, egyenes szakaszokból állt, így a széles akadályok nem okoztak problémát. A modern díjugratásban azonban a pályák már kanyargósabbak és sűrűbben beépítettek, ezért az akadályok keskenyebbek lettek, hogy biztonságosabb ugrást tegyenek lehetővé. A kitörők – az akadályok két szélén elhelyezett, színes elemek – nemcsak vizuálisan tagolják az ugróelemeket, hanem stabilitást és jobb iránytartást is biztosítanak. Magyarországon ma a két kitörő közötti, vagyis a rudak szokványos hossza 4 méter, általában nyírfából vagy fenyőfából készülnek, 100 mm-es átmérőjű kör alakú rudak.

A kanalak, vagy más néven támasztékok, az akadályok fontos részei, mivel biztosítják azok stabilitását és állíthatóságát. A kanál alakja, szerkezete és anyaga jelentősen befolyásolja, hogy mekkora erő szükséges az akadály leveréséhez, ezáltal hozzájárul az egyes versenyek egységes feltételeinek megteremtéséhez. Kezdetben a támasztékokat fából, majd acélból készítették, és az oszlopok oldalába fűrt lyukakba illesztették. Ezt a rendszert azonban a használat során a lyukak kikopása és a kanalak instabillá válása miatt később továbbfejlesztették. Megjelentek a

sínrendszerű támasztékok, amelyek kulcslyuk alakú nyílásaik révén egyszerűen, öt centiméterenként állíthatók, valamint könnyen be- és kiakaszthatók. Később az acélt fokozatosan felváltotta a műanyag, amely könnyebb, olcsóbb és korróziómentes. A biztonság növelése érdekében az 1990-es években kifejlesztették a biztonsági kanalakat is, amelyek egy kioldó mechanizmussal rendelkeznek. Ezek lehetővé teszik, hogy az akadályrúd a ló ütközése esetén biztonságosan kibillenjen, ezzel megelőzve a baleseteket.

Kezdetben az akadályokat természetes anyagokból, például hántolatlan fa rudakból és palánkokból készítették, hogy a lovak számára ismerős és kevésbé ijesztő legyen a környezet. Később azonban a díjugratás látványosabbá válásával megjelentek a színes, díszes és feltűnő akadályok. A kitörők egyre változatosabb formát és színt kaptak, így az akadályok nemcsak funkcionális elemek lettek, hanem a versenyek esztétikai, szinte művészi díszítőelemei is. (Fábry, 2014)

Akadály típusok:

- **Meredek akadály:** Ez az akadályfajta olyan kialakítású, hogy az elugrás felőli oldal összes eleme egy függőleges síkban helyezkedik el, előtte pedig nincs rúd, sövény vagy árok. A ló számára nagy magasságú ugrást követel, ezért kiemelten fontos a megfelelő tempó és az összeszedett mozgás. A helyes elugrási pont is lényeges: a ló valamivel később rugaszkodik el, mint egy széles akadálnál, hogy biztosítani tudja a kívánt magasságot. (4. ábra)
- **Oxer:** A széles akadály olyan konstrukció, amely egyszerre igényli a ló részéről a nagy magasságú és szélességű ugrást. A hátsó rúd esetében kötelező a FEI által jóváhagyott biztonsági kanalak alkalmazása. (5. ábra)
- **Tripple-bar:** A triple bar akadály három, fokozatosan növekvő magasságú elemből áll. (6. ábra) Az első elemre két akadályrúdnál vagy palánknál többet is lehet helyezni, a középső részre legfeljebb kettőt, míg az érkezési oldalon csak egy rúd kerülhet. A középső és hátsó elemeknél a biztonsági kanál alkalmazása kötelező, még a melegítő pályán is.
- **Vizesárok:** A vizesárok olyan akadály, amelynél a ló magasság helyett kizárólag a szélességi ugrást teljesíti. (7. ábra) A minimális szélesség 250 cm, és ha a szélesség meghaladja a 320 cm-t, a medret a földbe kell ásni. Az elugrási oldalon kötelező egy elugrató elem (például bokor vagy kis kőfal) elhelyezése, amelynek magassága 40–50 cm között legyen. (Gyovai, N. a)

4. ábra: Meredek akadály

(Forrás:

<https://www.fei.org/stories/sport/eventing/eventing-jumps-explained>)

5. ábra: Oxer

(Forrás:

<https://www.fei.org/stories/sport/eventing/eventing-jumps-explained>)

6. ábra: Tripple-bar

(Forrás: <https://warmblood-sales.com/horse/jeffrie>)

7. ábra: Vizesárok

(Forrás: <https://www.horsemagazine.com/thm/2019/07/jump-by-jump-with-george-sanna-part-4/>)

2.3.6 Magyarország meghatározó alakjai a lovassportokban

Az elmúlt évtizedek során Magyarország számos kiemelkedő személyiséget adott a ló- és lovassportoknak. E tekintetben nem csupán a versenyzőkre, hanem az edzőkre és más meghatározó szakemberekre is érdemes figyelmet fordítani. Az alábbiakban néhány kiemelkedő alakot kívánok bemutatni.

1. **Némethy Bertalan:** magyar származású amerikai díjugrató edző, aki jelentős hatással volt a lovassportok fejlődésére. A Ludovika Akadémián szerzett katonai és lovas képzettséget követően 1952-ben az Egyesült Államokba emigrált, ahol az Egyesült alapvetően formálták a modern díjugrató edzéstechnikákat, és könyve a The de Nemethy Method (Díjugratás a Némethy-módszerrel) máig alaplőnek tekinthető. Edzői pályafutása alatt csapataival két olimpiai ezüstérmet, négy olimpiai egyéni érmet,

valamint számos nemzetközi versenyt nyert.

(https://en.wikipedia.org/wiki/Bertalan_de_N%C3%A9methy)

2. **Endrődy Ágoston:** 1936-os berlini olimpián Pandur nevű lovával a lovastusa egyéni számában 5. helyezést értek el. 1935-ben szintén lovastusában magyar bajnokságot nyert.
3. **Göttler Vilmos:** Az 1992-es barcelonai olimpián díjugratásban Kemál 36 nevű lován 58. helyezést ért el.
4. **Krucsó Ferenc:** Moszkvában 1980-ban díjugratásban Vadrózsa nevű lovával 14. helyen végzett, tagja volt ekkor annak a magyar válogatottnak, akik a 4. helyen végeztek Moszkvában. (Győr, 2016)

2.3.7 A díjugratás hazai helyzete

A díjugratás Magyarországon továbbra is az egyik legnépszerűbb lovas szakág, amely évről évre fejlődik mind szakmai, mind szervezési szempontból. A 2024-es évben több ezer licenccel rendelkező lovas és ló vett részt hazai és nemzetközi versenyeken, amelyek közül kiemelkedtek a Szilvássvárad Masters, a Gróf Széchenyi István Emlékverseny, a Pettkó-Szandtner Tibor Emlékverseny, valamint a budapesti CSIO.

A magyar lovasok számos kimagasló eredményt értek el, mind felnőtt, mind az utánpótlás kategóriákban, bizonyítva a hazai lovassport erősödését. A sportág fejlesztését az állami támogatás, a szakami továbbképzések, valamint a folyamatosan fejlődő infrastruktúra is segíti. Mindezeknek köszönhetően a díjugratás hazánkban egyre nagyobb figyelmet kap, és egy stabil, fejlődő, valamint nemzetközi szinten is elismert lovas sportágnak tekinthető.

(<https://riderline.hu/magazin/2025/beszamolo-a-dijugrato-szakag-2024-et-lezaro-kozgyuleserol>)

3. Anyag és módszer

Kutatásom célja a hazai lovassportban tevékenykedők tapasztalatainak, véleményének és a versenyzési lehetőségek megítélésének feltérképezése volt. Az adatgyűjtés kérdőíves módszerrel történt, a kérdőív online formában készült, és elsősorban a Facebook közösségi platformon, lovassporttal foglalkozó csoportokban, valamint ismerőseim között került megosztásra, így a válaszadás önkéntes és anonim módon történt.

A kérdőív zárt és nyitott kérdéseket egyaránt tartalmazott. A demográfiai adatok (nem, életkor, lakóhely szerinti vármegye) mellett a válaszadók szakági tevékenységére, szerepkörére és tapasztalatára is rákérdezett. Továbbá vizsgálta a versenyzési lehetőségek regionális eloszlását, a versenyek minősítését, a szervezéssel és lebonyolítással kapcsolatos elégedettséget, valamint a pénzdíjazás és a fejlesztési javaslatok témakörét is. A teljes kérdőív az 1. sz. mellékletben („Kutatási kérdőív”) található a dolgozat végén csatolva.

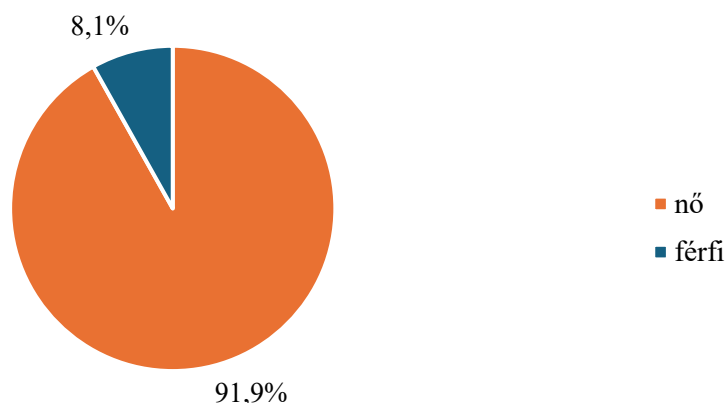
Kérdések:

1. Az Ön neme
2. Az Ön életkora
3. Ön melyik vármegyében él?
4. Ön milyen szakágban tevénykedik?
5. Ön milyen minőségben tevénykedik az adott szakágban?
6. Amennyiben valamelyik szakágban tevénykedik/tevénykedett, mennyi ideje?
7. Az Ön lakóhelye környékén (az adott vármegyében) van-e versenyzési lehetőség?
8. Amennyiben az előző kérdésre igennel válaszolt, milyen szakágban rendeznek versenyeket?
9. A 7. kérdésre adott igen válasz esetén: Milyen minősítésű versenyeket rendeznek?
10. Versenyek aktív szereplőjeként (versenyző, hivatalos személy), esetleg nézőként, Ön mennyire elégedett az alábbi állításokkal 1-től 5-ig terjedő skálán?
11. A versenyeken lehet pénzdíjakat nyerni? Ha igen, milyen mértékben?
12. Van-e valamilyen észrevétele, javaslata a versenyek szervezésével, a versenyek helyszínével, a versenyeket lebonyolító személyzettel kapcsolatban?

4. Eredmények és értékelések

Ebben a fejezetben a kérdőíves felmérés 123 kitöltőjének válaszait és azok értékelését mutatom be. A vizsgálat célja a lovassportban érintettek véleményének és tapasztalatainak feltárása, különös tekintettel a versenyzési lehetőségekre és a sportág hazai helyzetére. Az adatok bemutatása elsősorban százalékos megoszlás és kvalitatív értelmezés formájában történik.

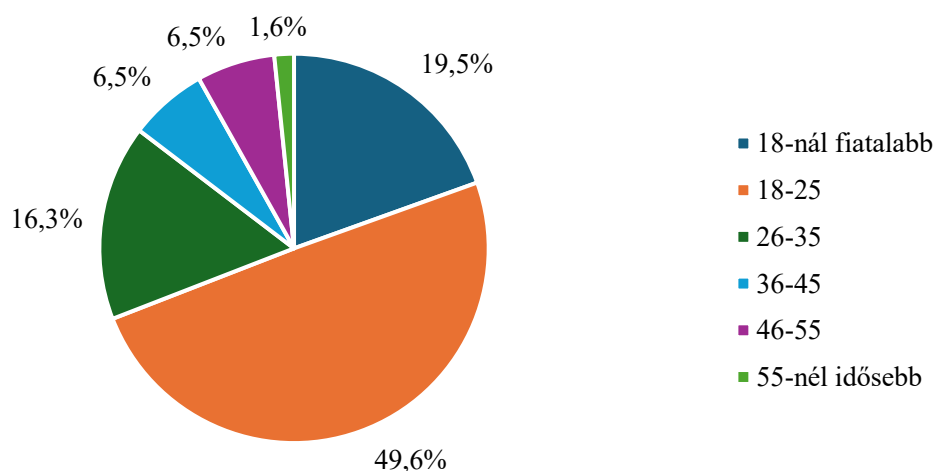
1. Az Ön neme

8. ábra: Nemek megoszlása
(Forrás: saját ábra)

Az 1. kérdés a válaszadók nemét vizsgálta. A kapott eredmények szerint a résztvevők túlnyomó többsége nő (91,9%), míg a férfiak aránya mindösszesen 8,1%. Saját tapasztalataim és világszinten is megfigyelhető, hogy a lovasversenyeken szembetűnően több nő vesz részt, mint férfi. (8. ábra)

2. Az Ön életkora

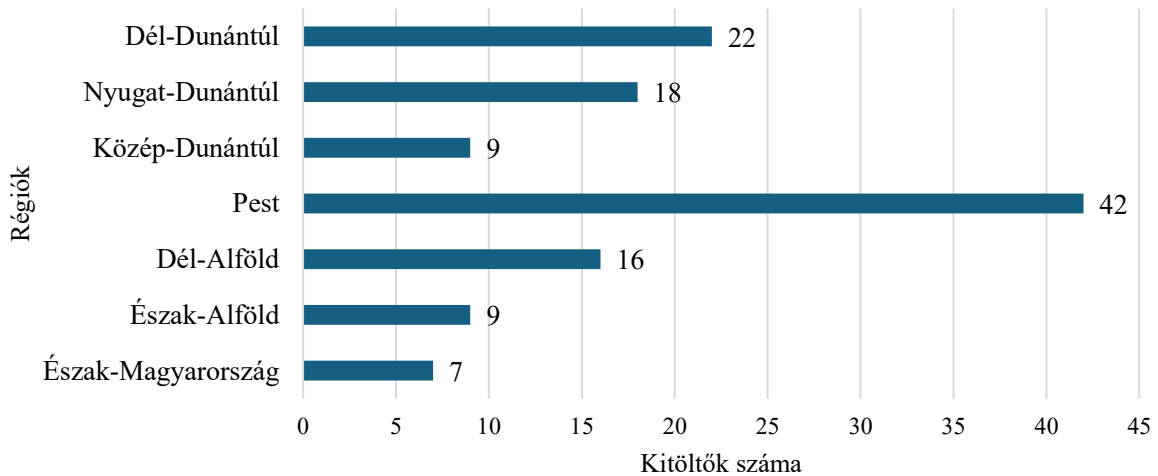

9. ábra: Nemek megoszlása
(Forrás: saját ábra)

A válaszadók többsége fiatal korosztályba tartozik: közel fele (49,6%) 18-25 éves, míg 19,5%-uk 18 év alatti. A 26-35 évesek aránya 16,3%, a 36-45 és 46-55 évesek egyaránt 6,5%-ot

képviselnek, míg az 55 év felettek aránya mindösszesen 1,6%. Az adatok alapján a minta döntően fiatal válaszadókból áll, ami a későbbi eredmények értelmezését is befolyásolhatja. (9. ábra)

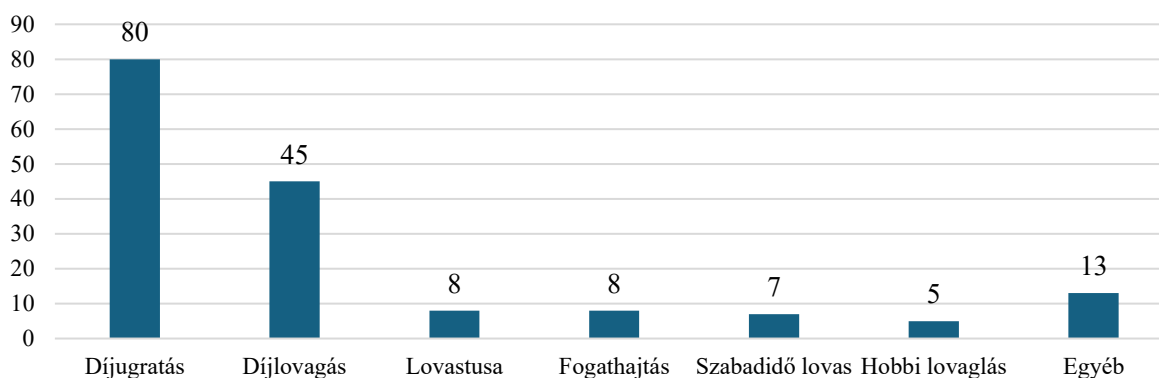
3. Ön melyik régióban él?

10. ábra: Régióenkénti megoszlás
(Forrás: saját ábra)

Habár a kérdőívben a válaszadóktól nem régió, hanem vármegye szerint kérdeztem meg lakóhelyüket, az ábra elkészítésekor célszerűbbnek bizonyult a válaszokat régiók szerint összesíteni. A legtöbb kitöltés Pest régióból és Budapestről érkezett (összesen 42 válasz). Ezt követően Nyugat-, Dél- és Közép-Dunántúl régióiból is jelentős számú válasz érkezett, míg az Alföld és az ország északi területei kevésbé voltak elérhetők a kutatás számára, így onnan kevesebb válasz született. (10. ábra)

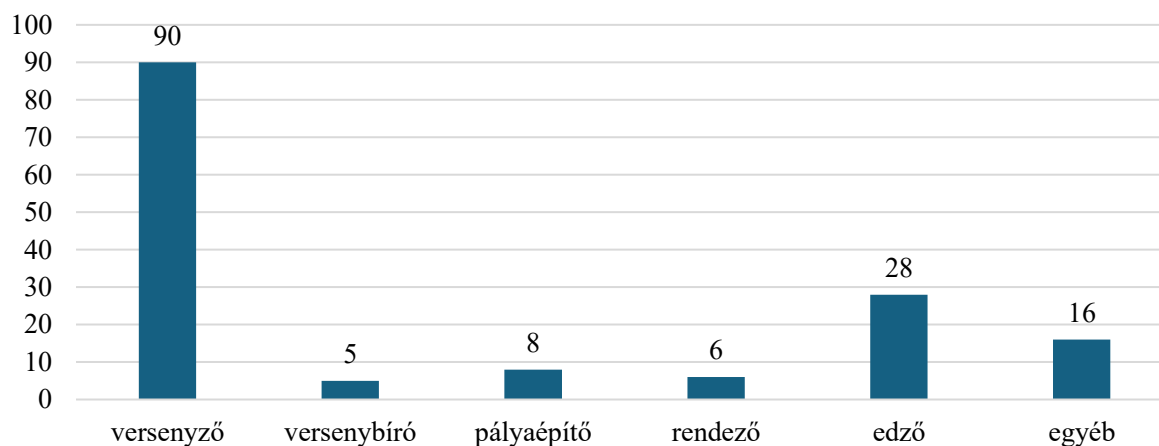
4. Ön milyen szakágban tevénykedik?

11. ábra: Szakágak szerinti megoszlás
(Forrás: saját ábra)

Mivel a kitöltők több választ is megadhattak, egy válaszadóra több szakág is jutott. Ahogyan azt a szakirodalmi áttekintésben is bemutattam, a díjugratás világszinten a legnépszerűbb lovas szakágnak tekinthető, és ez az eredményekben is visszaköszön. A legtöbb válasz a díjugratáshoz érkezett (80 válasz), míg a díjlovaglást körülbelül feleannyian jelölték meg. A lovastusa, a fogathajtás és a szabadidős lovaglás esetében a válaszok száma megközelítőleg a díjugratás válaszainak tizedét tette ki. Az „egyéb” kategóriába a huszár hagyományőrzés és a western lovaglás tartozott. (11. ábra)

5. Ön milyen minőségben tevénykedik az adott szakágban?

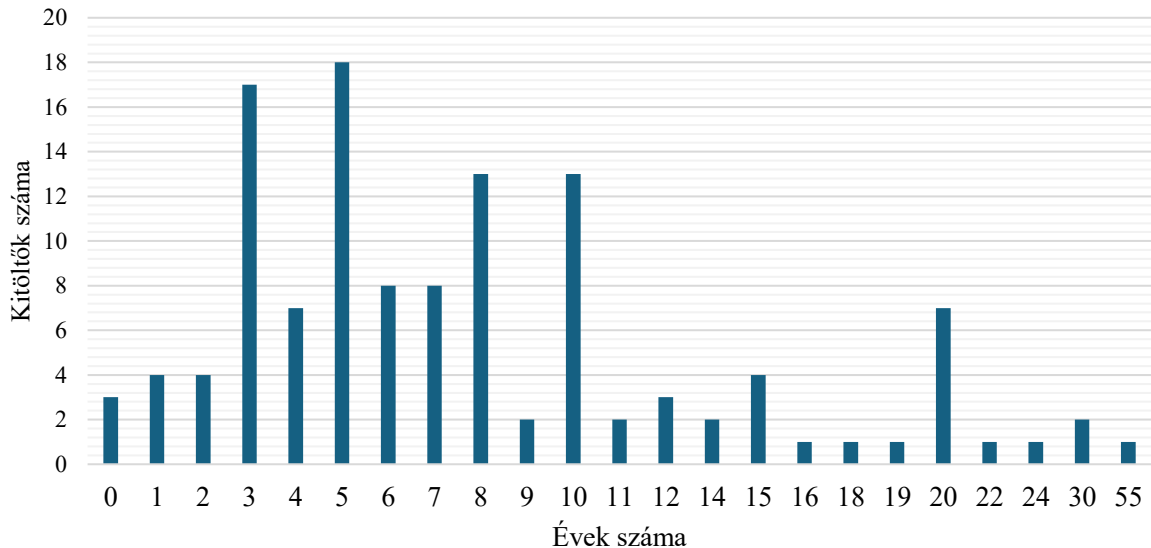

12. ábra: Szerepkörök megoszlása
(Forrás: saját ábra)

A kitöltők többsége versenyzőként van jelen a szakágban (90 fő). Ezt követik az edzői szerepkörök (28 fő), míg a versenybírók (5 fő), pályaépítők (8 fő), rendezők (6 fő) és egyéb tevékenységet végzők, mint például szponzor-szülő, pályaszolgálat, loápoló (16 fő) kisebb arányban képviseltetik magukat. Mivel több válasz is megjelölhető volt, egyes kitöltők több

szerepkört is betölthetnek. Az adatok alapján látható, hogy a szakág főként a versenyzői és edzői szerepkörök köré koncentrálódik, míg az adminisztratív és támogatói tevékenységek kisebb létszámban jelennek meg. (12. ábra)

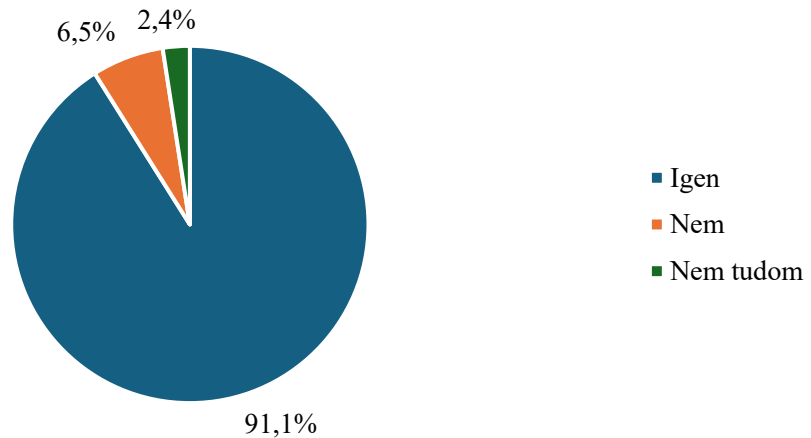
6. Amennyiben valamelyik szakágban tevékenykedik/tevékenykedett, mennyi ideje?

13. ábra: Szakágakban eltöltött évek
(Forrás: saját ábra)

A 6. kérdésnél vizsgáltam, hogy a lovasok mennyi ideje vannak jelen a lovas világban. Az adatok alapján a tapasztalat jelentősen eltérő: a legtöbben 3–10 éve aktívak, kiemelkedően sok a 3 éves (17 fő) és az 5 éves (18 fő) tapasztalattal rendelkezők száma. Ugyanakkor találunk nagyon rövid (0–1 év) és hosszú (30–55 év) időtartamot is, ami jelzi, hogy a szakágakban kezdők és nagyon tapasztalt tagok egyaránt jelen vannak. (13. ábra)

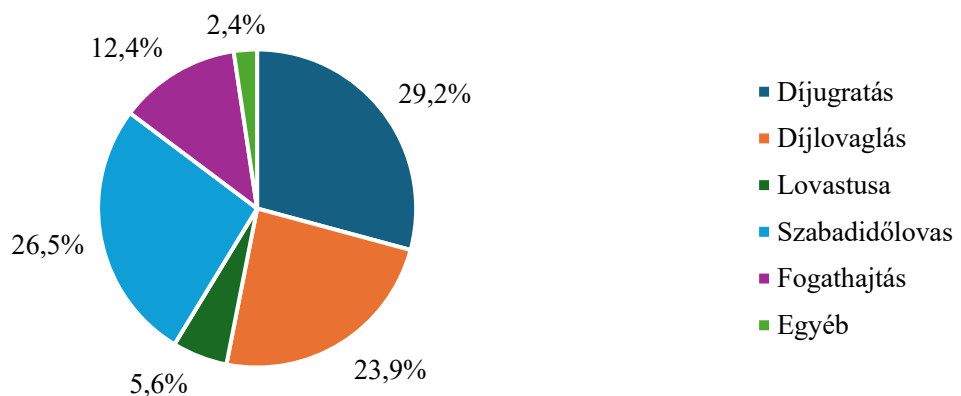
7. Az Ön lakóhelye környékén (az adott vármegyében) van-e versenyzési lehetőség?

14. ábra: Versenyzési lehetőségek
(Forrás: saját ábra)

A 7. kérdésnél azt vizsgáltam, hogy a kitöltők lakóhelye környékén elérhető-e versenyzési lehetőség. A diagram alapján a 123 kitöltő közül 91,1%-nak van ilyen lehetőség, 6,5%-nak nincs, míg 2,4% nem tudta megítélni. Az adatokból látható, hogy a lakóhely közeli versenyzési lehetőségek a kitöltők többsége számára adottak, ami fontos információ a helyi szakági infrastruktúra és a versenyzői aktivitás szempontjából. (14. ábra)

8. Amennyiben az előző kérdésre igennel válaszolt, milyen szakágban rendeznek versenyeket?

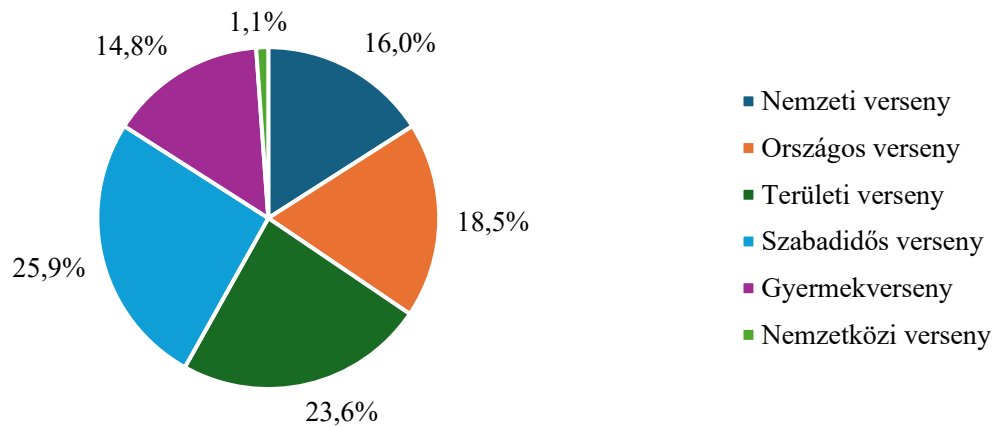

15. ábra: Versenyek szakáganként
(Forrás: saját ábra)

A válaszok alapján a vizsgált területeken leggyakrabban díjugrató (29,2%), szabadidős lovas (26,5%) és díjlovaglós (23,9%) versenyeket rendeznek. A fogathajtás (12,4%) és a lovastusa (5,6%) kisebb arányban fordul elő, míg a lovastorna és a távlovaglás csupán 2,4%-ban jellemző. Az adatok összességében azt mutatják, hogy a versenyrendezés elsősorban az olimpiai

lovassportokhoz, azon belül is főként a díjugratáshoz és a díjlovagláshoz kötődik, ami összhangban áll a szakirodalomban is kiemelt nemzetközi tendenciákkal. (15. ábra)

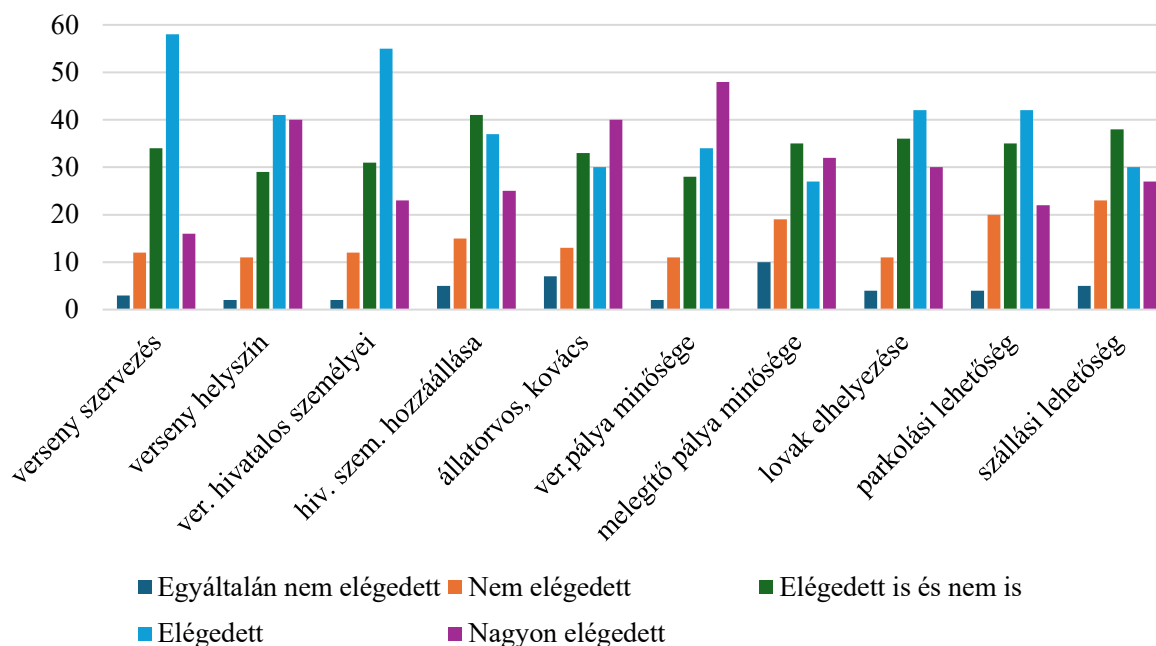
9. A 7. kérdésre adott igen válasz esetén: Milyen minősítésű versenyeket rendeznek?

16. ábra: Versenyek minősítésük szerint
(Forrás: saját ábra)

A kilencedik kérdés a hetedikhez kapcsolódott, mivel csak azok válaszolhattak rá, akik korábban igennel jelölték, hogy rendeznek versenyeket. Ezt a kérdést összesen 112 fő töltötte ki, és több válasz megadása is lehetséges volt. A válaszadók legnagyobb arányban szabadidős (25,9%) és területi (23,6%) versenyeket rendeznek, míg országos (18,5%) és nemzeti (16,0%) események kisebb arányban fordulnak elő. Gyermekversenyek (14,8%) is jellemzőek, nemzetközi versenyek viszont csupán 1,1%-ban. Az eredmények szerint a versenyrendezés főként az alsóbb minősítési szintekre koncentrálódik. Ez az eloszlás megfelel a szakirodalmi adatoknak, amelyek a díjugratás különböző versenytípusait, így a szabadidős, regionális, országos és nemzeti versenyeket is felsorolják. (16. ábra)

10. Versenyek aktív szereplőjeként (versenyző, hivatalos személy), esetleg nézőként, Ön mennyire elégedett az alábbi állításokkal 1-től 5-ig terjedő skálán?

17. ábra: Elégedettségi ráta
(Forrás: saját ábra)

A kérdőív tizedik kérdése a versenyekkel kapcsolatos elégedettséget vizsgálta különböző szempontok mentén. A válaszadók ötfokú skálán értékelték tapasztalataikat, ahol az 1-es érték jelentette az „egyáltalán nem elégedett”, míg az 5-ös a „nagyon elégedett” kategóriát. A kérdést minden válaszadó megválaszolta, így átfogó képet ad a lovasversenyekkel kapcsolatos általános elégedettségről.

Az eredmények alapján elmondható, hogy a legmagasabb elégedettségi értékek a versenypálya minősége (48 fő nagyon elégedett), valamint az állatorvosi és kovácsszolgáltatás (40 fő nagyon elégedett), valamint a verseny helyszín (40 fő nagyon elégedett) esetében születtek. Ezek az adatok arra utalnak, hogy a versenyek technikai és szakmai feltételei többnyire megfelelő színvonalon biztosítottak.

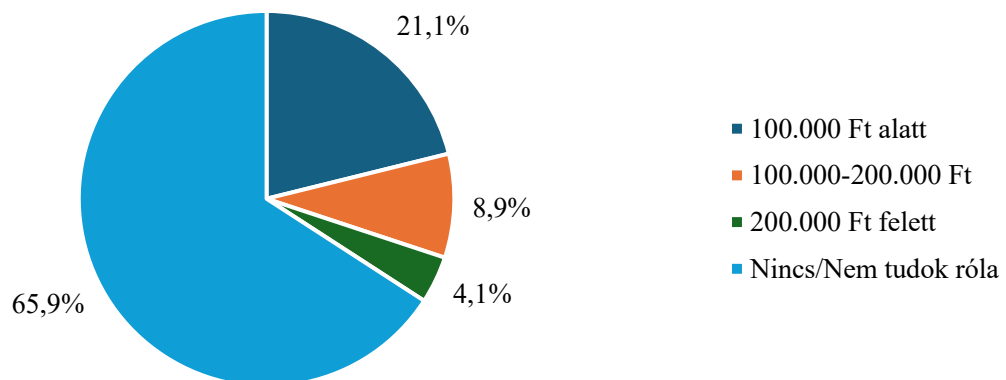
A verseny szervezésével kapcsolatban a legtöbben (58 fő) „elégedett” választ adtak, ami szintén kedvező visszajelzésnek tekinthető. A verseny hivatalos személyeinek hozzáállása is pozitív megítélést kapott, hiszen összesen 62 fő jelölte „elégedett” vagy „nagyon elégedett” kategóriában. Ugyanakkor néhány területen vegyesebb megítélés tapasztalható: a versenypálya

és a melegítő pálya minőségével és a szállási lehetőséggel kapcsolatban többen adtak közepső, illetve negatív értékelést.

A lovak elhelyezését (36 fő „elégedett is, nem is”) és a parkolási lehetőségeket (42 fő „elégedett”, 35 fő közepső kategória) szintén változatosabb visszajelzések jellemezték, ami azt mutatja, hogy ezekben a területekben még van fejlesztési lehetőség. A legkevésbé pozitív visszajelzések az „egyáltalán nem elégedett” és „nem elégedett” kategóriákban főként a melegítő pálya minősége, a lovak elhelyezése és a szállási lehetőségek esetében jelentek meg.

Összességében az eredmények arra engednek következtetni, hogy a válaszadók alapvetően elégedettek a lovasversenyek lebonyolításával és szervezésével, különösen a szakmai háttér (pályák, hivatalos személyek, állatorvosi ellátás) terén. Ugyanakkor az infrastrukturális tényezők — mint a szállás, parkolás és lovak elhelyezése — javítása tovább növelhetné a versenyek általános megítélését és a résztvevők elégedettségét. (17. ábra)

11. A versenyeken lehet pénzdíjakat nyerni? Ha igen, milyen értékben?

18. ábra: Pénzdíjak
(Forrás: saját ábra)

Az utolsó előtti kérdésnél azt szerettem volna feltérképezni, hogy a versenyeken van-e lehetőség pénzdíjat nyerni. A válaszlehetőségeket három kategóriára bontottam: 100.000 Ft alatt 21,1%, 100.000–200.000 Ft között 8,9%, 200.000 Ft felett pedig csupán 4,1% nyert pénzdíjat. A válaszadók 65,9%-a szerint vagy nem lehet pénzdíjat nyerni, vagy nem tudnak róla. (18. ábra)

A **12. kérdés** tekintetében a válaszadók szabadon írhatták le észrevételeiket, fejlesztési javaslataikat a versenyek szervezésével, helyszínével és a lebonyolító személyzettel kapcsolatban. A válaszok alapján a versenyek infrastrukturális feltételei több helyen fejlesztésre szorulnak: különösen a melegítőpályák túlzásúfoltsága és gyenge talajminősége okoz gondot, de problémát jelentenek a kevés vendégboxok és a zsúfolt parkolók is. Többen hiányolták a magasabb színvonalú, jól felszerelt versenyhelyszíneket, valamint a lovastusa, távlovás és tájékoztatói versenyek gyakoribb és szélesebb körű rendezését.

A szabályok betartása és a fair play szempontjai szintén problémát jelentettek: előfordult, hogy az állatok védelme nem volt biztosított (pl. túl szoros orrszíjak, heveder helyen sebek), valamint a bíraskodás és a versenyek pontozása sok esetben nem volt objektív. Többen javasolták a dopping- és útlevelellenőrzések visszaállítását, az egységes szabályok alkalmazását minden résztvevőre, valamint a stílusversenyek és meghívásos versenyek objektív elbírálását.

A szervezéssel kapcsolatban az észrevételek szerint a versenyek időbeosztása gyakran pontatlan, a startlisták tervezése és a pályarendezés hiányosságai miatt késések adódnak. Sokszor a szolgáltatások ára túl magas az értékhez képest, a versenyirodák munkatársainak hozzáállása pedig nem mindig megfelelő. Összességében a válaszadók a kérdésre reagálva a szabadidős és profi versenyek jobb szervezését, a több versenyhelyszín és nagyobb számú verseny lehetőségét, valamint a szakmai odafigyelés növelését tartották legfontosabbnak.

5. Következtetések, javaslatok

A kérdőíves felmérés eredményei alapján a lovassportban részt vevők többsége fiatal, 18–25 évesek, akik leginkább versenyzői és edzői szerepkörben aktívak. A kitöltők jelentős része 3–10 éve vesz részt a sportban, amiből arra lehet következtetni, hogy a hazai lovassport egyszerre kínál lehetőséget kezdőknek és tapasztalt lovasoknak. A válaszadók földrajzi eloszlása azt mutatja, hogy a versenyzési lehetőségek főként Pest vármegye és Budapest környékére koncentrálnak, míg az ország más régióiban, különösen az északi és dél-keleti területeken, korlátozottabb a hozzáférés.

A versenyzési lehetőségek vizsgálata alapján a helyi, alsóbb szintű események – szabadidős, regionális, díjugrató és díjlovagló versenyek – a legelterjedtebbek, míg az országos és nemzeti szintű megmérettetések ritkábban érhetők el. Ez arra utal, hogy a lovasok többsége alacsonyabb szinteken vesz részt, és a rangosabb versenyekhez való hozzáférés bizonyos régiókban korlátozott, ami befolyásolhatja a sportágban való fejlődési lehetőségeket. A szakirodalmi adatokkal összhangban ez az eredmény alátámasztja, hogy a díjugratásban az alsóbb kategóriás versenyek dominanciája nemcsak hazai, hanem nemzetközi szinten is jellemző.

Az elégedettségi adatok alapján a versenyek szakmai feltételei – a pályák minősége, az állatorvosi és kovácsszolgáltatás, valamint a hivatalos személyek hozzáállása – jellemzően megfelelőek. Ugyanakkor az infrastruktúra terén, így a melegítő pálya, a lovak elhelyezése, a szállás és a parkolási lehetőségek tekintetében vegyes visszajelzések érkeztek, ami a fejlesztés szükségességét jelezi az említett területeken. A pénzdíjak elérhetősége és mértéke korlátozott, így ezek az ösztönzők a versenyek vonzerejét csak részben növelik.

A felmérés alapján javasolható a versenyek szervezésének és helyszíneinek fejlesztése, különösen a jól felszerelt pályák és melegítőterek biztosítása, valamint a lovak biztonságos elhelyezése. Emellett célszerű lenne a magasabb szintű versenyek elérhetőségét bővíteni, a fair play és az egységes szabályok betartását szigorítani, valamint a versenyek időbeosztását és lebonyolítását pontosítani. A szakmai háttér megerősítése, a megfelelő képzésű hivatalos személyek biztosítása és a résztvevők komfortjának növelése hozzájárulhat a lovassport hazai fejlődéséhez és a sportág fenntartható népszerűsítéséhez.

Összességében a kutatás rámutat, hogy bár a lovassportban széleskörű aktivitás tapasztalható, a versenyzési lehetőségek területi és minőségi különbségei miatt célzott fejlesztésekre van szükség, amelyek növelhetik a résztvevők elégedettségét és a sportág hosszú távú fejlődési potenciálját.

6. Összefoglalás

Szakedolgozatom a lovaglás kialakulásának bemutatásával indult, Xenophón meghatározó alakjától a campagne-ló ismertetésén keresztül egészen a 19. és 20. század törekvéseiig, amelyek a lovassportok mai formáinak kialakulásához vezettek. Bemutattam a ló- és lovassportok elkülönítését, a nemzetközi szövetségek – különösen a FEI – szerepét, valamint azok hatását a lovassportok egységesítésére és a szabályrendszerek kialakulására. A lóspportok fejlődését a galopp és ügető szakágakon keresztül szemléltettem, majd a díjugratás történetén keresztül Federico Caprilli technikai reformját ismertettem, amely rámutat a lovas és a ló közötti harmonikus együttműködés fontosságára. Kiemeltem az 1912-es stockholmi olimpia jelentőségét, a versenypályák és akadályok fejlődését, valamint a főbb szabályokat, végül pedig a díjugratás hazai helyzetét, amely folyamatosan növekvő népszerűségről tanúskodik.

A kutatás gyakorlati része a lovassportban részt vevők véleményére és tapasztalataira koncentrált, különös tekintettel a versenyszervezésre. A kérdőíves felmérés 123 kitöltőjének válaszait elemezve megállapítható, hogy a szakágban a részvétel leginkább a fiatalok körében a legmagasabb, és a versenyzési lehetőségek elsősorban helyi és regionális szintre korlátozódnak. A versenyek szakmai háttere – a pályák, a hivatalos személyek munkája, valamint az állatorvosi és kovácsszolgáltatás – többnyire megfelelő, ugyanakkor az infrastruktúra, a lovak elhelyezése, a parkolás és a szállás tekintetében a fejlesztés szüksége mutatkozik meg.

A kutatás eredményei alapján egyértelmű, hogy a díjugratás sikeres gyakorlása nem csupán a ló képességeit, hanem a lovas szakmai tudását és a lóval való harmonikus együttműködését is megköveteli. Ez alátámasztja a szakirodalmi áttekintésben bemutatott tendenciákat, és rámutat arra, hogy a hazai lovassport fenntartható fejlődése érdekében kiemelten fontos a versenyszervezés, a helyszínek, a szakmai háttér folyamatos fejlesztése, valamint a magasabb szintű versenyek elérhetőségének bővítése. Összességében a dolgozat hangsúlyozza, hogy a múltbéli fejlődés, a nemzetközi szabályozás és a helyi versenykörnyezet együttesen alakítja a díjugratás hazai helyzetét, biztosítva ezzel a sportág hosszú távú fenntarthatóságát.

7. Irodalmi jegyzék

1. Dr. Gyovai Petra: Lovak tartástechnológiája, tréning helyek. [PowerPoint előadás, személyes oktatói anyag]. Kaposvár: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus. Letöltés dátuma: 2025. 07. 15. forrás: személyes e-mail útján.
2. Dr. Gyovai Petra: Szakági ismeretek, díjugrató szakág: A díjugratás története. [PowerPoint előadás, személyes oktatói anyag]. Kaposvár: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus. Letöltés dátuma: 2023. 03. 20. forrás: személyes e-mail útján.
3. Dr. Gyovai Petra: Szakági ismeretek, díjugrató szakág: Díjugrató versenyek. [PowerPoint előadás, személyes oktatói anyag]. Kaposvár: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus. Letöltés dátuma: 2023. 04. 22. forrás: személyes e-mail útján.
4. Fédération Equestre Internationale (FEI) (2024): FEI Díjugrató szabályzat, 27. kiadás, hatályos: 2024. január 1-től. Fordította: dr. Juhász Dóra. [Online dokumentum]. Budapest: Magyar Lovas Szövetség. Letöltés dátuma: 2025. 10. 14. forrás: <https://vsetup.dijugratas.hu/htmltree/feisزاب.pdf>
5. Győr Béla (2016): Magyar lovasok az olimpiai játékokon. [PDF formátum]. Letöltve: 2024. 12. 11. – forrás: személyes e-mail útján.
6. Ing. Viliam Fábry (2014): Díjugratás történelme, jelene és fejlődési tendenciái pályaépítés és az ugrólótenyésztés szempontjából. [Szakdolgozat]. Budapest: Szent István Egyetem, Állatorvos-tudományi Kar.
7. Magyar Lovassport Szövetség, Díjugrató Szakbizottság (2025): 2025. Díjugrató szabályzat, valamint szabadtéri és fedettpályás versenyrendszer. [Online dokumentum]. Letöltés dátuma: 2025. 10. 14. forrás: https://dijugratoszakag.hu/wp-content/uploads/2025/01/2025_DU_szabalyzat_01_20_clean.pdf
8. Nyikos Larissa Hajnalka (2023): A hazai ló- és lovassportok története. [Szakdolgozat]. Keszthely: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Georgikon Campus.
9. Szűcs-Gáspár Kinga (2009): Mindent a lovaglásról. Budapest: Athenaeum Kiadó.

Internetes források:

1. https://csiobudapest.hu/kis-magyar-lovassport-tortenelem/?fbclid=IwAR2Ee_7MR7VYqV9FNKbLz4UaAXnGa9x2LrU1F19kUCTAw9q0uYJeX7xEFwI Letöltés dátuma: 2025. 09. 29.
2. https://en.wikipedia.org/wiki/Bertalan_de_N%C3%A9methy Letöltés dátuma: 2025. 10. 25.
3. https://en.wikipedia.org/wiki/Epsom_Derby Letöltés dátuma: 2025. 10. 02.
4. https://en.wikipedia.org/wiki/Federico_Caprilli Letöltés dátuma: 2025. 10. 23.
5. https://en.wikipedia.org/wiki/International_Federation_for_Equestrian_Sports Letöltés dátuma: 2025. 10. 26.
6. <https://en.wikipedia.org/wiki/Sulky> Letöltés dátuma: 2025. 09. 30.
7. <https://idegen-szavak-szotara.hu/bulletin-jelent%C3%A9se> Letöltés dátuma: 2025. 10. 06.
8. <https://kincsempark.hu/losport/> Letöltés dátuma: 2025. 09. 29.
9. <https://riderline.hu/magazin/2025/beszamolo-a-dijugrato-szakag-2024-et-lezaro-kozgyuleserol> Letöltés dátuma: 2025. 10. 25.
10. <https://www.lovasok.hu/lovassportok/a-galopp-versenyek-tipusai-sik-gat-es-akadalyversenyek/> Letöltés dátuma: 2025. 09.30.
11. <https://www.premiersuiteseurope.com/en/blog/dublin-horseshow-rds> Letöltés dátuma: 2025. 10. 23.
12. https://zablaeskengyel.blog.hu/2012/04/14/campagne_lo Letöltés dátuma: 2025. 09. 30.

8. Ábrajegyzék

1. ábra Galopp. forrás: <https://kincsempark.hu/losport/>
2. ábra Ügető. forrás: <https://kincsempark.hu/>
3. ábra Caprilli-módszer. forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Federico_Caprilli
4. ábra Meredek akadály. forrás: <https://www.fei.org/stories/sport/eventing/eventing-jumps-explained>
5. ábra Oxer. forrás: [forrás: https://www.fei.org/stories/sport/eventing/eventing-jumps-explained](https://www.fei.org/stories/sport/eventing/eventing-jumps-explained)
6. ábra Tripple-bar. forrás: <https://warmblood-sales.com/horse/jeffrie>
7. ábra Vizesárok. forrás: <https://www.horsemagazine.com/thm/2019/07/jump-by-jump-with-george-sanna-part-4/>
8. ábra Nemek megoszlása
9. ábra Életkor szerinti megoszlás
10. ábra Régiókénti megoszlás
11. ábra Szakágak szerinti megoszlás
12. ábra Szerepkörök megoszlása
13. ábra Szakágakban eltöltött évek
14. ábra Versenyzési lehetőségek
15. ábra Versenyek szakáganként
16. ábra Versenyek minősítésük szerint
17. ábra Elégedettségi ráta
18. ábra Pénzdíjak

9. Mellékletek

1. sz. melléklet: Kutatási kérdőív

1. Az Ön neme

- Nő
- Férfi

2. Az Ön életkora

- 18-nál fiatalabb
- 18-25 • 26-35 • 36-45
- 46-55
- 55-nél idősebb

3. Ön melyik vármegyében él?

- Bács-Kiskun
- Baranya
- Békés
- Borsod-Abaúj-Zemplén
- Csongrád-Csanád
- Fejér
- Győr-Moson-Sopron
- Hajdú-Bihar
- Heves
- Jász-Nagykun-Szolnok
- Komárom-Esztergom
- Nógrád
- Pest
- Somogy
- Szabolcs-Szatmár-Bereg
- Tolna
- Vas
- Veszprém
- Zala

4. Ön milyen szakágban tevékenykedik?

- Díjugratás
- Díjlovaglás
- Lovastusa
- Fogathajtás
- Egyéb: saját válasz

5. Ön milyen minőségben tevékenykedik az adott szakágban? (Több válasz is lehetséges)

- Versenyző
- Versenybíró
- Pályaépítő
- Rendező
- Edző
- Egyéb: saját válasz

- 6. Amennyiben valamelyik szakágban tevékenykedik/tevékenykedett, mennyi ideje?**
- Saját válasz
- 7. Az Ön lakóhelye környékén (az adott vármegyében) van-e versenyzési lehetőség?**
- Igen
 - Nem
 - Nem tudom
- 8. Amennyiben az előző kérdésre igennel válaszolt, milyen szakágban rendeznek versenyeket? (Több válasz is lehetséges)**
- Díjugrató
 - Díjlovas
 - Lovastusa
 - Szabadidőlovas
 - Fogathajtó
 - Egyéb: saját válasz
- 9. A 7. kérdésre adott igen válasz esetén: Milyen minősítésű versenyeket rendeznek? (Több válasz is lehetséges)**
- Nemzeti verseny
 - Országos verseny
 - Területi verseny
 - Szabadidős verseny
 - Gyermekverseny
 - Egyéb: saját válasz
- 10. Versenyek aktív szereplőjeként (versenyző, hivatalos személy), esetleg nézőként, Ön mennyire elégedett az alábbi állításokkal 1-től 5-ig terjedő skálán? (1- Egyáltalán nem elégedett, 2-Nem elégedett, 3-Elégedett is és nem is, 4-Elégedett, 5-Nagyon elégedett)**
- verseny szervezésével, annak lebonyolításával
 - a verseny helyszínnel
 - a verseny dolgozóival (bírok, stewardok, pályaszolgálat, versenyiroda, verseny rendezője)
 - verseny hivatalos személyeinek hozzáállásával mások felé
 - állatorvos, kovács
 - a versenypálya minőségével
 - a melegítő pálya minőségével
 - lovak elhelyezésével
 - parkolási lehetőségekkel
 - verseny helyszín közelében található szállások
- 11. A versenyeken lehet pénzdíjakat nyerni? Ha igen, milyen értékben?**
- 100.000 Ft alatt
 - 100.000-200.000 Ft
 - 200.000 Ft felett
 - Nincs/Nem tudok róla
- 12. Van-e valamilyen észrevétele, javaslata a verseny szervezésével, a versenyek helyszínével, a versenyeket lebonyolító személyzettel kapcsolatban?**
- Saját válasz

10. Nyilatkozatok

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /

diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve: Horváth Emma Krisztina
A Hallgató Neptun kódja: S1PMG0
A dolgozat címe: Ló és lovassportok története, jelenlegi helyzete
A megjelenés éve: 2025
A konzulens intézetének neve: Élettani és Takarmányozástani Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Élettani és Takarmányozástani Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2025. október 25.

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függeléke: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.1. sz. melléklete: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Horváth Emma Krisztián (név) (hallgató Neptun azonosítója: S1PM60)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Keszthely, 2025. év október hó 20. nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Horváth Emma Krisztina
Neptun-kódja:	S1PMG0
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb:
Tantárgy neve/kódja*:	Szakdolgozat 5. - Munkaterv végrehajtása
A munka címe:	Ló és lovassportok története, jelenlegi helyzete

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
Fordítás, nyelvi korrektúra	ChatGPT (OpenAI, GPT-5 modell)	

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott eszköz verziója, elérhetősége	MI-neve,	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

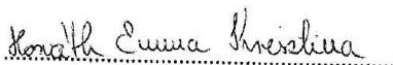
Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....
.....
.....
.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helyállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: Zalaszentjakab, 2025. október 25.

Hallgató aláírása

Konzulens/Témavezető aláírása